

ACHTSTE HOOFDSTUK

Waarin monniken de gastvrijheid van den heer van Syssele inroepen.

De avond was gevallen. De bedienden van den heer van Syssele zaten in de keuken van het kasteel. Den ganschen dag was het tooneel, den morgen in de groote zaal afgespeeld, 't onderwerp hunner gesprekken geweest en nu nog babbelden de mannen er over.

— Onze meester is zoo juist van Brugge teruggekeerd, zei Walter. Ik hoorde hem tot de vrouwe zeggen, dat Breydel morgen gehangen wordt,

— 't Is jammer van dien kloeken kerel, sprak Maarten.

— St! moest de oude u hooren! vermaande Mathijs.

— Die kan ons niet hooren! verzekerde Walter. Hij is aan 't wisten met onze meesters. De goede dame wilde een woord ten beste spreken voor den gevangene. Hij heeft vrouw en kinderen, hoorde ik haar zeggen. Maar de baas schoot daarop in hevige woede en riep: Dat geboefte voelt niet zooals wij. Die gasten leven als de beesten.

— Zoo'n verwaande vlegel! gromde Maarten. Zie, jongens, aldus denkt hij over ons ook. Wij zijn lastdieren. Ik ben oud en versleten. Maar ik heb hier wat beleefd in dit verwenscht slot. Onze heer is een kwade, maar zijn vader, dat was nog iets anders! Om maar wat te vertellen, als die last van de warmte had, moest hij zijn ongenoegen uitwerken. Kwam een der dienaren voorbij, dan kreeg deze een slag in 't gelaat, of een schop tegen de beenen. Wist de grompot niet wat te doen, dan smet hij u zijn beker of zijn stok naar den kop. Ah, 't was een hellewicht! Zwijg van die edelen! En eerlijk gezeid, 't deed mijn oud harte deugd, toen ik van morgen den Bruggeling zoo hoorde spreken. Ik houd vol, dat het jammer is, dien kerel aan eene galg te hangen!

— Maarten wees voorzichtig! waarschuwde Mathijs weer,

— Och, laat me teminste eens mijn gemoed luchten ! Ik zeg, dat eenvoudige menschen een hard lot op de wereld hebben. 't Was nu echter fel verbeterd in ons land. Het volk werd vrijer. Doch de Franschen komen af en zullen den vroegeren toestand herstellen. Werken, zwoegen, slaven voor de grooten ! En natuurlijk helpen mannen als onze baas den vreemden koning. Wat geven de Lelieaarts om Vlaanderen ! Zij vragen niets anders dan geld om te brassen en te feesten. En of de Fransche koning of een Saraceen regeert, bah, 't is voor hen 't zelfde, als die vorst maar met een leger helpt, om de werklieden en kleine burgers onder 't juk te houden !

— Er is een bezoeker voor de poort ! riep Wauter.. Men blaast op den hoorn,

— Nu moet ik weer naar buiten. Maar ja, 'k ben portier ! 't Is gedaan met 't schoon weer, 't regent fel ! gromde Maarten, de deur uit strompelde.

Wat later keerde hij terug met twee monniken. Beiden waren in eene grauwe pij gewikkeld en een lange, grijze baard viel hun tot op hun borst.

— Makkers, deze geestelijken vragen een plaatske bij ons, ze Maarten.

— Om Gods wil ! smeekte een van het tweetal.

— Och ja ! voegde de ander er bij. Vader Bartholomeus, zooals ik genoemd word, is wel gewoon ontberingen te lijden, maar dit weer is toch te guur, om onze reize te vervolgen.

— Hier is ruimte genoeg, he ! riep Mathijs. Zet u neer, eerwaarde heeren ! Ik zal u van spijs voorzien.

— De hemel loone 't u ! wenschte de eerste monnik, die Ambrosius heette.

— De Hemel vergelde 't u ! voegde vader Bartholomeus er bij.

— 't Is ook niet geraadzaam in den avond te reizen, beweerde de portier. 't Zijn beroerde tijden. Er loopt slecht volk rond.

— Is ons Vlaanderen dus niet rustig ? vroeg vader Bartholomeus. Ge moet weten, liet hij er haastig op volgen, we zijn langen tijd afwezig geweest.

— We keeren uit het Heilig land terug, vertelde zijn gezel. Ons doel is thans de abdij van Ter Doest.

De dienaren staarden vol eerbied beide geestelijken aan. Van het Heilig Land !

— Maar, ik zal onzen meester van uwe aanwezigheid verwittigen, zei

Walter. De heer van Syssele zou het ons voorzeker ten kwade duiden, als wij u in de keuken lieten.

— Och, we zijn nederig, jonge vriend ! murmelde de eerste monnik.

— De hoogmoed is verre van ons, mijn zoon ! beaamde de tweede.

— Doe het toch maar, Walter ! drong Maarten aan. De oude is er opgesteld te weten, wie er in zijn kasteel komt, en als portier zou 't onweer natuurlijk weer op mijn grijzen kop neerstorten, moest de baas ontevreden wezen.

Walter ging naar boven en klopte op de deur van 's meesters vertrek.

— Welke uil komt er mij nu weer lastig vallen ! riep de heer van Syssele op ruwen toon. Alloh, kom binnen !

De jonkman gehoorzaamde bevend. Ah ! zijn meester was kwaad geluimd. En immers de mindere hing toen af van de luimen zijns meerderen.

— Waarmee wilt ge me vervelen ? kreet de Leliaart.

— Edele... heer... daar...

— Stamel toch zoo niet ! Ga naar uwe moeder en leer er spreken, of koop u eene papagaai en neem bij den vogel les ! Hoor ik nu haast waarom ge uwe dwaze tronie hier toonen komt ?

— Edele Heer !

Niettegenstaande deze ontvangst moest Walter toch nog den hardvochtigen kerel « edel » noemen !

— Edele Heer hernam hij dus, er zijn twee gasten, die uwe herbergzaamheid inroepen !

— Schooiers zeker ! en valt ge mij daarvoor lastig ? Zendt ze naar den stal.

— 't Zijn geestelijken, edele heer !

— Ha, dat verandert de zaak ! Hooge geestelijken, abten misschien ?

— Monniken, naar ik meen. Ze reizen naar Ter Doest en komen van het Heilig Land.

— Geleid ze boven ! Ze kunnen mij door hunne verhalen dezen somberen regenavond wat veraangenamen.

Weldra traden de geestelijken in de zaal. De heer van Syssele begroette hen niet norsch, maar toch uit de hoogte. Hij duidde hen eene zitplaats aan.

— Mijn kapelaan is reeds ter ruste. Het zal hem spijten, als hij morgen verneemt, dat gij hier waart. Doch hij is oud en ziekelijk, sprak de edelman. Gij komt van 't Heilig Land ?

— Zooals ge zegt, edele heer, antwoordde vader Ambrosius, 't Schijnt dat tijdens onze afwezigheid de toestanden in Vlaanderen fel veranderd zijn. Maar toch ondervinden wij, hoe de oude gastvrijheid nog in eere is.

— De toestanden veranderd ! herhaalde de kasteelheer. 't Begint te beteren, het volk krijgt een slot op den mond, en naar we hopen, weldra een keten aan het been. En zoo moet het wezen. Wij edellieden zijn toch de ware meesters in 't land ! En waartoe dienen burgers en poorters anders, dan om ons te gehoorzamen en met hun zweet en bloed nuttig te wezen ? Hier beneden in den kelder zit er zoo'n brutale vlegel. Denk eens, hij is beenhouwer, hij moet werken voor zijn brood en weet ge, hoe verre hij zijn hoogmoed, zijne aanmatiging dreef ? Hij wilde een mijner ambtenaren met eigen hand aan een boom hangen. Waarachtig niets minder dan dat ! Maar morgen zal die Breydel zelf tot aas voor de vogels dienen.

— Heet hij Breydel ? vroeg vader Ambrosius verwonderd.

— Ja.

— Jan Breydel, uit Brugge ?

— Kent ge hem misschien ?

— Of ik hem ken ! Wel, wel, is mijn neef zoo diep gezonken, dat hij nu een gevangene in uw kasteel is ? Toen hij klein was, luisterde hij altijd naar mij. Ik had niet mogen vertrekken ! En moet hij morgen sterven ?

— Ja, de Fransche opperheer, die in Brugge tegenwoordig meester is, heeft het zoo beslist. Maak kort spel met die oproerkraaiers, zei hij toen ik hem heden over den ellendigen laat ging spreken. Hang hem aan een tak, in uw park ! Hoe minder gerucht rond die zaak, hoe beter !

— Edele heer, sta mij eene gunst toe ! vroeg vader Ambrosius. Laat mij een woordje mogen spreken met den man, dien ik als kind gekend heb. Denk, dat hij morgen naar de eeuwigheid reist.

— Bah, een laat bezit geene ziel ! Die wordt geboren, leeft en sterft als een beest ! ¹⁾ Maar ge kunt mij en den edelen koning van Frankrijk en zelfs de hoogere geestelijkheid, die ons genegen is, een dienst bewijzen. Daal af in den kelder, en spreekt met den geboeide. Hij kent namen van andere onruststokers. Hoor hem uit, vraag naar de plannen die tegen Frankrijk gesmeed worden, en deel mij alles mee ! Daarvoor zult ge beloond worden.

De heer van Syssele wilde nu langs dezen weg de geheimen der Klauwaarts te weten komen, om ze aan de vijanden van Vlaanderen te verkoopen.

— Kom, ik zal u voorgaan, hernam de Leliaart met listige vriendelijkheid.

Hij vergezelde de geestelijken en riep zijn dienaar Mathijs.

— Haal een fakkel, gebod hij aan den knecht, en breng dezen eerwaarden vader naar het verblijf van den veroordeelde.

1) Zoo dachten inderdaad veel edelen over de lagere standen.

Vader Bartholomeus stapte met gebogen hoofd en gevouwen handen voorwaarts.

De edelman en de andere monnik bleven in de bovengang.

— Pas op ! waarschuwde Mathijs den grijsaard, deze steenen trap is glibberig... Nu zijn we in den voorkelder. Buk u dieper, de gewelven zijn laag... Hier is het hol, waar de misdadiger op de uitvoering van zijn vonnis wacht.

A. HANS

GROENINGHE

PENTEEKENINGEN VAN EMIEL WALRAVENS

TWEEDE DRUK

*« Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal en zijn roem, »*

(H. CONSCIENCE.)